

Utvidgning av Björnlandets nationalpark

Sammanfattning

Utskottet föreslår att riksdagen godkänner att Björnlandets nationalpark utvidgas med de mark- och vattenområden intill den befintliga parken som anges i propositionen. Utvidgningen innebär att nationalparkens areal ökar från 1 143 hektar till 2 369 hektar.

Utskottet avstyrker ett motionsyrkande om skötsel av parken.

I betänkandet finns en reservation (SD).

Behandlade förslag

Proposition 2016/17:97 Utvidgning av Björnlandets nationalpark.

Ett yrkande i en följdmotion.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut3

Redogörelse för ärendet4

 Ärendet och dess beredning.....4

 Bakgrund4

 Propositionens huvudsakliga innehåll5

Utskottets överväganden6

 Björnlandets nationalpark.....6

Reservation8

 Parkens syften och föreskrifter för att säkerställa syftena, punkt 2 (SD).....8

Bilaga

Förteckning över behandlade förslag9

 Propositionen9

 Följdmotionen9

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. **Björnlandets nationalpark**

Riksdagen godkänner att Björnlandets nationalpark utvidgas med de mark- och vattenområden intill den befintliga parken som anges i propositionen.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2016/17:97.

2. **Parkens syften och föreskrifter för att säkerställa syftena**

Riksdagen avslår motion

2016/17:3611 av Anders Forsberg m.fl. (SD).

Reservation (SD)

Stockholm den 2 mars 2017

På miljö- och jordbruksutskottets vägnar

Matilda Ernkrans

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Matilda Ernkrans (S), Kristina Yngwe (C), Isak From (S), Johan Hultberg (M), Sara Karlsson (S), Martin Kinnunen (SD), Åsa Coenraads (M), Johan Büser (S), Stina Bergström (MP), Gunilla Nordgren (M), Monica Haider (S), Lars Tysklind (L), Lars-Axel Nordell (KD), Marianne Pettersson (S), Jesper Skalberg Karlsson (M), Runar Filper (SD) och Wiwi-Anne Johansson (V).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

Naturvårdsverket föreslog i en skrivelse till regeringen den 1 september 2016 en utvidgning av Björnlandets nationalpark. Det finns i dag 29 nationalparker i Sverige, varav många inrättades i början av 1900-talet. Björnlandets nationalpark bildades 1991 i syfte att bevara ett värdefullt berg- och urskogsområde. Parken omfattar 1 143 hektar i ett böljande, brutet skogslandskap runt en stor skålformad dalgång med en sjö i söder. En stor del av parkens skogar är helt opåverkade av modernt skogsbruk och har en anslående, vacker urskogskaraktär med inslag av mycket gamla träd. Nationalparken ligger i Åsele kommun i Västerbottens län, ca 37 kilometer sydost om Åsele och ca 130 kilometer väster om Umeå. Förslaget till utvidgning följer Naturvårdsverkets nationalparksplan från 2008 och dess genomförandeplan för 2015–2020. All mark som omfattas av utvidgningen ägs av staten (Naturvårdsverket). Naturvårdsverket har haft huvudansvaret för arbetet med att ta fram förslaget till en utvidgning av Björnlandets nationalpark. Representanter för Naturvårdsverket, Länsstyrelsen i Västerbottens län och Åsele kommun har medverkat i en styrgrupp och en arbetsgrupp som arbetat med nationalparkens utvidgning. Ett antal samråd med berörda aktörer har genomförts för att förankra utformningen av den utvidgade nationalparken. Förslaget har anpassats med hänsyn till de synpunkter som framförts. Naturvårdsverket har remissbehandlat förslaget till utvidgning, inklusive förslag till nationalparksföreskrifter och skötselplan.

Bakgrund

Enligt miljöbalken kan skyddet för särskilt värdefulla naturområden säkerställas genom att de avsätts som nationalpark eller naturreservat. För att bevara ett större sammanhängande område av en viss landskapstyp i dess naturliga tillstånd, eller i väsentligt oförändrat skick, kan ett mark- eller vattenområde som tillhör staten avsättas till nationalpark.

Bevarande av den biologiska mångfalden är en hörnsten i miljöpolitiken. För att nå flera av miljö kvalitetsmålen krävs fortsatta satsningar på arbetet att skydda den biologiska mångfalden och nyttja den på ett hållbart sätt. Den biologiska mångfalden är en förutsättning för allt liv på jorden och utgör basen för de ekosystemtjänster som är nödvändiga för mänsklighetens existens. Resonemanget utvecklas i 2010 års miljömålsproposition Svenska miljömål – för ett effektivare miljöarbete (prop. 2009/10:155, bet. 2009/10: MJU25, rskr. 2009/10:377). Frågan om hur Sverige bör leva upp till etappmålet om skydd av landområden, sötvattensområden och marina områden och hur nationella och internationella mål för biologisk mångfald ska uppfyllas vidareutvecklas

i propositionen En svensk strategi för biologisk mångfald och ekosystemtjänster (prop. 2013/14:141, bet. 2013/14:MJU27, rskr. 2013/14:359).

Skydd eller annat bevarande av områden som har särskild betydelse för den biologiska mångfalden och ekosystemtjänsterna är av central betydelse. Åtgärder för att utveckla arbetet med skydd av naturområden har tidigare redovisats i propositionen Hållbart skydd av naturområden (prop. 2008/09:214, bet. 2009/10:MJU9, rskr. 2009/10:28). Betydelsen av nationalparker och andra skyddade områden för friluftslivet redovisades i propositionen Framtidens friluftsliv (prop. 2009/10:238, bet. 2010/11:KrU3, rskr. 2010/11:237 och 238). Det övergripande målet för friluftslivspolitik, som riksdagen fastställt, har vidareutvecklats till tio mätbara mål. De målen redovisades i skrivelsen Mål för friluftslivet (skr. 2012/13:51, bet. 2012/13:KrU4, rskr. 2012/13:278).

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås att riksdagen godkänner att Björnlandets nationalpark utvidgas med områden som angränsar till parken. Utvidgningen innebär att nationalparkens areal ökar från 1 143 hektar till 2 369 hektar. Genom utvidgningen tillförs nationalparken väl dokumenterade, höga kvaliteter i form av större urskogs- eller naturskogslika områden, värdefulla våtmarker och särskilda blockformationer och geologiska formationer. Parken är med sina stora arealer natur- och urskog ett unikt landskapsavsnitt i denna del av landet som i övrigt är starkt påverkat av skogsbruk. Utvidgningen innebär ett ytterligare steg i uppbyggnaden av det ekologiska nätverk av skyddade områden som bidrar till bevarandet av den biologiska mångfalden. Syftet med den utvidgade nationalparken är att bevara ett värdefullt berg- och urskogsområde.

Utskottets överväganden

Björnlandets nationalpark

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen godkänner att Björnlandets nationalpark utvidgas med de mark- och vattenområden intill den befintliga parken som anges i propositionen. Riksdagen avslår en motion (SD) angående att skogen ska kunna skötas i enlighet med gällande lagstiftning, i synnerhet då skogsvårdslagen.

Jämför reservation (SD).

Propositionen

Regeringen anser att parken genom utvidgningen tillförs områden där det finns väldokumenterade, höga och representativa naturvärden med stora arealer av samma naturtyp som i den befintliga parken. De avsevärda arealerna värdefull skog som tillkommer förstärker parkens karaktär av ett stort urskogsområde. Parken kommer tydligare att bestå av ett avgränsat landskapsavsnitt och får därmed en tydligare avgränsning. De tillkommande arealerna skapar ökade biologiska och representativa värden och förstärker samtidigt parkens vildmarkskvaliteter. Det stärker även attraktiviteten för besökare.

Björnlandet får även nya och förbättrade möjligheter att ta emot besökare som lättare kan få se och uppleva områdets speciella och unika naturmiljö. Goda naturupplevelser kommer att kunna erbjudas flera olika typer av besökare. Regeringen anser vidare att parken sammantaget får en förstärkt roll i det svenska nationalparkssystemet och att utvidgningen är väl motiverad.

Motionen

Motionärerna i kommittémotion 2016/17:3611 av Anders Forsberg m.fl. (SD) skriver i princip under på behovet av att värna skyddsvärda biotoper och freda dessa arealer från avverkning. Samtidigt ser de med oro på regeringens ambitioner att ytterligare undanta enorma arealer produktiv skogsmark, upp till en och en halv miljon hektar. Den totala kostnaden för detta låter sig inte beräknas eftersom markpriserna varierar, men det kan närma sig hundra miljarder kronor för inköp av skog till reservat. Skötseln av redan skyddade områden bör prioriteras framför omfattande nya reservatsbildningar. I de föreskrifter för Björnlandets nationalpark som finns i dag får man varken avverka eller på annat sätt skada levande eller döda träd eller buskar, upparbeta vindfällan, ta frö, så, plantera eller vidta någon skogsbruks- eller skogsvårdsåtgärd. När skogsbruk förbjuds i nationalparken finns det en stor risk att skadedjursangreppen i skogen ökar, t.ex. efter stormar och

stormfällning, och sedan sprider sig till angränsande fastigheter. Det bör därför framgå av skötselföreskrifterna att skogen ska kunna skötas i enlighet med gällande lagstiftning, i synnerhet då skogsvårdslagen.

Utskottets ställningstagande

Björnlandets nationalpark bildades 1991 för att bevara ett värdefullt berg- och urskogsområde. Som redovisas i propositionen har utvidgningen samma bevarandesyfte. Parken med sina urskogar och naturskogar är ett unikt opåverkat landskapsavsnitt i en del av Sverige som i övrigt har påverkats hårt av skogsbruk.

Enligt förslaget uppnås syftet genom att områdets orördhet och besökarnas upplevelser av stillhet och ostördhet säkerställs. Allmänhetens möjligheter att uppleva parkens natur bör underlättas på ett ändamålsenligt sätt. Området förvaltas genom fri utveckling och naturvårdsbränning samt restaureringsinsatser inom vissa områden. Skogsbruk och exploaterande verksamheter eller skadegörelse på mark och vegetation tillåts inte.

Jakt, fiske, friluftsliv och andra aktiviteter anpassas genom bl.a. zonindelning för att skydda störningskänsligt växt- och djurliv och för att säkra områdets upplevelsevärden samtidigt som aktiviteterna inte förbjuds mer än nödvändigt. Nuvarande och nytillkommande verksamheter kommer att regleras i föreskrifter för nationalparken och dess skötselplan. Naturvårdsverket genomför regleringsarbetet i dialog med de berörda intressenterna. Hänsyn kommer att tas till remissinstansernas synpunkter på regleringen.

Utskottet framhåller också att det av 4 § skogsvårdslagen (1979:429) framgår att skogsvårdslagens bestämmelser inte ska tillämpas i den mån det strider mot skötselföreskrifter som har meddelats med stöd av 7 kap. miljöbalken, dvs. balkens bestämmelser om skyddade områden.

Därmed ansluter sig utskottet till regeringens överväganden och tillstyrker att Björnlandets nationalpark utvidgas med de mark- och vattenområden som anges i propositionen. Kommittémotion 2016/17:3611 (SD) avstyrks.

Reservation

Parkens syften och föreskrifter för att säkerställa syftena, punkt 2 (SD)

av Martin Kinnunen (SD) och Runar Filper (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2016/17:3611 av Anders Forsberg m.fl. (SD).

Ställningstagande

Sverigedemokraterna skriver i princip under på behovet av att värna skyddsvärda biotoper och freda dessa arealer från avverkning. Samtidigt ser vi med oro på regeringens ambitioner att ytterligare undanta enorma arealer produktiv skogsmark, upp till en och en halv miljon hektar. Den totala kostnaden för detta låter sig inte beräknas eftersom markpriserna varierar, men det kan närma sig hundra miljarder kronor för inköp av skog till reservat. Skötseln av redan skyddade områden bör prioriteras framför omfattande nya reservatsbildningar. I de föreskrifter för Björnlandets nationalpark som finns i dag får man varken avverka eller på annat sätt skada levande eller döda träd eller buskar, upparbeta vindfällen, ta frö, så, plantera eller vidta någon skogsbruks- eller skogsvårdsåtgärd. När skogsbruk förbjuds i nationalparken finns det en stor risk att skadedjursangreppen i skogen ökar, t.ex. efter stormar och stormfällning, och sedan sprider sig till angränsande fastigheter. Det bör därför framgå av skötselföreskrifterna att skogen ska kunna skötas i enlighet med gällande lagstiftning, i synnerhet då skogsvårdslagen.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2016/17:97 Utvidgning av Björnlandets nationalpark:

Riksdagen godkänner att Björnlandets nationalpark utvidgas med angivna mark- och vattenområden intill den befintliga parken.

Följdmotionen

2016/17:3611 av Anders Forsberg m.fl. (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skogen i Björnlandets nationalpark ska kunna skötas i enlighet med gällande lagstiftning, i synnerhet då 6 kap. skogsvårdslagen, och tillkännager detta för regeringen.